



Вступ-2012:

марафон із перешкодами

Цьогорічна вступна кампанія, як зазначалося на прес-конференції в Міністерстві освіти, науки, молоді та спорту, вирізняється й безпрецедентно потужним інформаційним супроводом. За словами міністра Дмитра Табачника, на інформаційній системі «Конкурс» зафіксовано рекордну кількість (понад 81 мільйон 390 тисяч) переглядів сторінок вищих навчальних закладів громадянами зі 113 країн світу. Загалом системою скористалися 4 мільйони 855 тисяч осіб із 1817 населених пунктів. Цифри вражають, та, можливо, збільшення кількості переглядів зумовлено й тим, що нині «Конкурс» отримував дані про абітурієнтів не від приймальних комісій, як було в попередні роки, а опосередковано від Єдиної державної електронної бази з питань освіти, а це неабияк затримувало оновлення інформації.

Одним із найбільших досягнень цьогорічної вступної кампанії, оприлюдненим міністерськими чиновниками ще до її початку, стало збільшення квоти державного замовлення на підготовку фахівців. Дмитро Табачник не раз наголошував, що матимемо рекордну кількість студентів-першокурсників у навчальних закладах I–IV рівня акредитації. Однак ще в розпал вступної кампанії стало зрозуміло, що план держзамовлення не буде виконано, і з'явився наказ міністра про «четверту хвилю» зарахування у виші, тобто продовження його до 15 серпня. Експерти пояснили цей крок недобором студентів за квотами держзамовлення на технічні та природничі спеціальності. І це тоді, коли саме представники технічних професій середньої та нижньої ланок нині на ринку праці особливо затре-

бвані. Отже, нинішня вступна кампанія вкотре висвітила хронічну проблему вітчизняної освіти – її відірваність від потреб провідних галузей економіки, загалом ринку праці. Кожен ВНЗ хотів би мати випускників, якими можна пишатися, які своїми успіхами підвищували б і репутацію альма-матер. І водночас який навчальний заклад не прагне побільше заробити на студентах? У зіткненні цих двох несумісних бажань, здається, переважає останнє. Можливо, навіть вимушено – через постійне недофінансування. За інформацією колишнього міністра освіти Станіслава Ніколаєнка, уряд недоплатив державним вищим навчальним закладам півтора мільярда гривень на оплату комунальних послуг. Це близько десятої частини їхнього сумарного бюджету. На його думку, брак коштів заклади освіти компенсуватимуть підвищенням плати за навчання. До речі, це відбувалося під час вступної кампанії: у липні з'явилися повідомлення, що з вересня на деяких факультетах вартість навчання для першокурсників підвищується на 4–5 відсотків.

Водночас дедалі недоступнішою стає освіта за бюджетні кошти. Поряд зі збільшенням кількості конкурентів на бюджетні місця додаткові бар'єри вступникам створено підвищенням прохідного бала, урахуванням балів за підготовчі курси чи так звані творчі конкурси тощо.

Іще один чинник, що обмежує доступ на конкурсній основі до безплатного навчання, – недавнє збільшення кількості категорій пільговиків під час вступу у вищі навчальні заклади. На перший погляд, тут нічого поганого

немає: держава, а точніше, влада вступає в ролі такого собі благодійника, надаючи окремим сім'ям ці пільги як своєрідну соціальну допомогу. Але ж підміна знань переважними перевагами самій суті освітнього процесу. Використання системи освіти як інструменту соціальної допомоги одночасно з підвищенням її комерційних запитів перекидає шлях до знань багатьом найрозумнішим і найобдарованішим випускникам шкіл. У майбутньому це призведе до інтелектуальних втрат, яких нам завдано й без того багато. Скажімо, за останні півтора десяти років Україна вдвічі погіршила свої позиції у світовому рейтингу наукової продукції.

І ще одне. Надаючи пільги окремим категоріям вступників, чи не робить їм держава ведмежу послугу? У наш час, що стає дедалі прагматичнішим, роботодавця цікавить не сам диплом, а знання та кваліфікація його власника. А ціна «пільгового» диплома добре відома. Тож, можливо, кар'єра такого випускника була б успішнішою у справі, яка відповідає його здібностям, а не обраній заради пільгових умов вступу на навчання. Важко не погодитися з фахівцями, котрі вважають, що вступ до ВНЗ має здійснюватися винятково за знаннями, без будь-яких пільг. А от після зарахування до вишу держава повинна потурбуватися про малозабезпечених і соціально незахищених студентів, даючи стипендію, місце в гуртожитку тощо.

...Отже, вступна кампанія завершилася й сотні тисяч першокурсників влилися в студентські колективи вищих навчальних закладів. Хай ніщо не затьмарює їм цей світлий і прекрасний життєвий етап.

Олександр МАЛІЄНКО